

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Novák Rudolf ügyvéd (.....) által képviselt (.....) felperesnek a dr. Chikán Zoltán ügyvéd (.....) által képviselt (.....) alperes elleni jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránti perében a Megyei Bíróság 2011. március 4-én kelt 4.G.20.006/2011/14. számú közbenső ítéletével szemben az alperes fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési eljárási illetékből és 370.000 (háromszázhetvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú együttes perköltséget, az államnak - külön felhívásra - 632.700 (hatszázharminckétezer-hétszáz) forint le nem rótt kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A perben nem álló és Község Önkormányzata osztatlan közös tulajdonát képezik a belterület és hrsz. szám alatti „kivett vízkút 1. számú” és „kivett vízkút 2. számú” ingatlanok.

Ezen kutakból, és község ivóvízzel ellátása történik.

Az ivóvíz kutakon és az ahhoz csatlakozó ivóvíz hálózaton, valamint Község Önkormányzata és alperes között üzemeltetési szerződés állt fenn, ez utóbbi 2010. június 30-ig.

..... vízvezeték rendszerét alperes üzemelteti.

..... Községi Önkormányzat Képviselő-testülete 43/2010.(VI.7.), Községi Önkormányzat Képviselő-testülete 36/2010. (VI.7.) számú határozatukkal döntöttek közös nonprofit korlátolt felelősségű társaság létrehozásáról víztermelésre, kezelésre és ellátásra, mint főtevékenységre, valamint egyéb kapcsolódó tevékenységre.

Az önkormányzatok a felperesi társaságot 2010. június 7-én megalapították, annak jelenleg is tagjai. Céggjegyzékbe bejegyzésére 2010. június 15-én került sor.

....., valamint Község Önkormányzata, mint tulajdonosok és felperes, mint szolgáltató 2010. június 25-én üzemeltetési szerződést kötöttek. A szerződés szerint az önkormányzatok bérbe adják, felperes pedig bérbe veszi az önkormányzatok osztatlan közös tulajdonában álló hrsz. alatti vízkutakat, vízműveket és a hozzá tartozó vízvezeték hálózatot. Az önkormányzatok megbízzák felperest és községek víziközművének teljes körű működtetésével. Felperes kötelezettséget vállalt az üzemeltetéshez szükséges vízjogi üzemeltetési hatósági engedély beszerzésére.

Felperes 2010. július 1-jén a fenti ingatlanokat és a közelében lévő vízgépműházat birtokba vette, ezen időponttól biztosítja és községek vízellátását.

..... és Község Önkormányzata, valamint alperes is birtokvédelmi eljárást kezdeményezett a perbeli területekre vonatkozóan.

..... Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Jegyzője 2010. augusztus 5-én kelt határozatával az egyesített birtokvédelmi ügyekben a kérelmeket elutasította arra hivatkozással, a víziközmű üzemeltetésére jogosult személy megítélése jogkérdés.

Alperes a határozat felülvizsgálata iránt, valamint Község Önkormányzatával és felperessel szemben pert indított a Választottbíróságon, a határozat megváltoztatását, birtokvédelemben részesítését kérte. Egyebek mellett arra hivatkozott,

..... községi vízmű és vízellátó rendszerének üzemeltetésére, 2014. december 31-ig hatályos jogerős vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezik.

Felperes 2010. november 8-án alperest jogalap nélküli gazdagodás címén 7.029.600 forint + áfa összeg megfizetésére szólította fel arra hivatkozással, olyan ivóvízzel látja el községet, amelyet nem saját maga állított elő.

Alperes 2010. december 10-én kelt válaszlevelében a költségek megfizetésétől elzárkózott azzal, üzemeltetési engedély hiányában jogtalanul működő felperes jogalap nélkül tart igényt vízdíj megfizetésére.

Felperes 2011. január 10-én előterjesztett keresetében alperest jogalap nélküli gazdagodás címén 10.544.400 forint és ezen összeg 2010. december 31-től számított Ptk. 301/A.§-a szerinti késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Előadta, az és Községek Önkormányzatával 2010. június 25-én megkötött üzemeltetési szerződés alapján 2010. július 1-jétől ivóvízzel látja el ezen községeket, a vízjogi üzemeltetési engedély megadását kérte az Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől, az eljárás még folyamatban van. Község Önkormányzata azonban a vízellátását továbbra is az alperessel fennálló üzemeltetési szerződés útján valósítja meg, az és Községi Önkormányzatok kizárólagos tulajdonában és az ő üzemeltetésében álló vízkutakból származó ivóvíz felhasználásával. Alperes a kutakból kinyert és lakosainak szolgáltatott ivóvíz ellenértékét a lakosoknak kiszámlázza, azt beszedi, üzemelteti a vízvezeték hálózatot, azonban részére az átadott vízmennyiség ellenértékét nem fizeti meg annak ellenére, a víz előállításának költsége nála jelentkezik. Alperessel fennálló szerződéses jogviszonya hiányában megalapozottan tart igényt jogalap nélküli gazdagodás címén az alperes részére 2010. december 31-ig átadott ivóvíz 10.544.400 forint előállítási költségére. A kitermelt ivóvíznek ugyanis költségei vannak, a szivattyú elektromos árammal működik, tisztítani, szűrni, karbantartani kell. A vízmű üzemeltetésére az üzemeltetési szerződés alapján megfelelő jogcímmel rendelkezik, s hatósági engedéllyel is rendelkezni fog, az üzemeltetése nem minősül jogellenesnek.

Kitért arra, a kereset elbírálása szempontjából nincs jelentősége a vízjogi üzemeltetési engedély hiányának, és annak, a vízügyi hatóság elrendelte az engedély nélküli vízhasználat megszüntetését.

Alperes a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. A keresetet jogalapjában és összecszerűségében is vitatta. Nem vitatta, hogy a felperes által üzemeltett két kútról veszi át az ivóvizet, s ezt továbbítja község részére, az ivóvíz előállításával költségei nem merülnek fel. Állította, vízjogi engedély hiányában a közművek felperes általi üzemeltetése jogellenes, felperes a Ptk. 4.§ (4) bekezdése szerint előnyök szerzésére saját felróható magatartása folytán nem hivatkozhat. Az üzemeltetésre vízjogi engedély alapján maga jogosult, ezen okból sem áll fenn fizetési kötelezettsége felperessel szemben. 2011.

február 17-én előterjesztett beadványában utalt arra is, az 1995. évi LVII. törvény (Vgt.) 9.§ (1) bekezdése szerinti üzemeltető szervezetnek minősül. Önkormányzata a víziközmű vagyont a, illetve annak átalakulása folytán rá átruházta. Ezt rögzíti a Megyei Vagyonátadó Bizottság (VÁB) 241/1992. számú határozata indokolásának 7. bekezdése, valamint az alapító okirata. Az 1991. évi XXXIII. törvény 38.§-a szerint az önkormányzat a közüzeme működéséhez szükséges - önkormányzat tulajdonába adott - vagyont a közüzemre bízta. E vagyonnal a közüzem - ha jogszabály másként nem rendelkezik - önállóan gazdálkodik. A közüzemre bízott vagyont az önkormányzat csak a közüzem megszüntetése és átszervezése esetén - az átszervezéssel arányosan - vonhatja el a közüzemtől. Ebből következően, önkormányzatának minden olyan döntése, amellyel a perbeli kutak üzemeltetését tőle elvonja, jogellenes (a. pont). Az 2011. január 17-i, csatolt „aktuális eszköz adatok listájából” megállapíthatóan a perbeli kutakra nézve az említett jogszabályhelyen alapuló szolgalmi jog illeti meg. E szolgalmi jog gyakorlásától való megfosztás ugyancsak jogellenes felperesi magatartás (b. pont). A Vgt. 28.§ (1) bekezdése szerint vízi létesítmény üzemeltetése csak üzemeltetési engedéllyel végezhető, jelenleg és községek víziközművei üzemeltetésére maga jogosult. (c. pont) A Gt. 6.§ (2) bekezdése értelmében továbbá felperes a tevékenységét hatósági engedély hiányában meg sem kezdhette volna, azt nem végezhetné (d. pont).

Egyebek mellett mellékelte a hivatkozott VÁB határozatot is, amelynek 1/b sz. mellékletében és település is szerepel, megjelölve a több települést ellátó közműből a települések tulajdonába adott közmű nettó forint értékét.

A 7.) bekezdés azt mondta ki „az önkormányzatok nyilatkozataikban a jelenlegi működtetői szervezetre bízta a tulajdonukba kerülő vagyon működtetését”.

Felperes úgy nyilatkozott, a hiteles tulajdoni lapokból megállapíthatóan, és községek ivóvízellátását biztosító vízvezetékek, víziközművek, ahhoz tartozó ingatlanok és községek önkormányzatainak kizárólagos és tehermentes tulajdonában állnak, alperes szolgalmi jog nem illeti meg. Ezeket a vagyontárgyakat az önkormányzatok nem ruházták át alperesre, azokat alperesi társaságba nem apportálták, azzal az önkormányzatok az Ötv. 1.§ (6) bekezdés b) pontja alapján szabadon rendelkeznek. Alperesnek csupán használati joga állt fenn ezeken a vagyontárgyakon a községekkel kötött üzemeltetési szerződések alapján, a szerződések fennálltaig. Amennyiben alperes 1991. évi XXXIII. törvény 38.§-ára hivatkozása helytálló lenne, nem lett volna szükséges a víziközművek üzemeltetésére szerződést kötnie az önkormányzatokkal. Kiemelte, a vízmű üzemeltetése jogcímének azonban ebben a perben nincs jelentősége. A keresete arra irányul, a vízellátás során felmerült költségeihez hozzájusson.

Az elsőfokú bíróság 2011. március 4-én kelt 4.G.20.006/2011/14. számú közbenső ítéletével megállapította az alperessel szembeni kereset jogalapja fennálltát. A közbenső ítélet indokolásában alperes fenntartott érdemi ellenkérelmét abban jelölte meg, a felperes általi üzemeltetés vízjogi engedély hiányában jogellenes, felperes felróható magatartására előnyök szerzése végett nem hivatkozhat. A kereseti jogalap tekintetében kifejtette, alperes község lakosságát az „alperes” által termelt, előállított ivóvízzel látja, annak értékét a

lakosságtól beszedi. Az ivóvíz előállítással felperesnél felmerült költségekkel - amely korábban nála, mint a két kút üzemeltetőjénél merültek fel - most jogalap nélkül gazdagodik, amikor azt felperes részére nem fizeti meg. Ezen magatartása „Ptk. 361.§-ába ütközik”. Rámutatott, alperest a fizetés kötelezettsége alól felperes vízjogi engedélyének hiánya nem mentesíti.

A közbenső ítélettel szemben alperes fellebbezett jogi képviselő útján. A közbenső ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, a megállapított tényállás hiányos, az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét elmulasztotta, a hiányos tényállásból téves jogi következtetésre jutott. Az elsőfokú bíróság a 2011. február 17-én előterjesztett beadványának a-d) pontjában írtakat figyelmen kívül hagyta, s nem adta indokát ezen hivatkozások mellőzésének sem. A felperes eljárásának jogellenességét ugyanis nem csak a vízjogi engedély hiányára, hanem az említett, fellebbezésében is fenntartott, okokra is alapozta. Sérelmezte, az elsőfokú bíróság a jogellenes felperesi magatartást „honorálta” vele szemben.

Nem vitatta, a felperes és közte beállott tényhelyzet következtében bizonyos elszámolási jogviszony alakulhatott ki, ez azonban a felperesi eljárás jogszerűségének a látszatát sem teremti meg. Felperesnek önkényes eljárásával annak kockázatát is fel kellett vállalnia, jogellenes magatartásának következményei őt terhelik. A figyelmen kívül hagyott tényállási elemekkel kiegészített ítéleti tényállás alapján a felperesi követelés megalapozatlansága, különös tekintettel a Ptk. 4.§ (4) bekezdésére, egyértelműen megállapítható.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében a közbenső ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, jelen eljárásnak nem tárgya, a közműveket jogszerűen tartja-e birtokában, az üzemeltetésük jogszerűen történik-e, rendelkezik-e hatósági engedéllyel. Az elszámolás kérdése ezen körülményektől független. Mindemellett, az elsőfokú eljárásban előadottakat fenntartva, változatlanul állította jogszerű birtokosi, üzemeltetői minőségét, jogszerű eljárását. Hivatkozott arra is, a vízjogi üzemeltetési engedély kiadása iránti eljárást haladéktalanul, még a birtokbavételt megelőzően megindította, az eljárás jelenleg is folyamatban van, soronkívüliség elrendelését kérte, a lefolytatását követően pedig hatósági engedéllyel fog rendelkezni. A perben annak van jogi jelentősége, alperes a részére átadott vízmennyiség ellenértékét nem fizeti meg, felmerült költségekkel vele nem számol el, ezáltal jogalap nélkül gazdagodik. Az alperes által hivatkozott bizonyos elszámolási jogviszony a felek között szerződés hiányában nem más, mint a másodlagosan alkalmazandó jogalap nélküli gazdagodás, mint kötelemkeletkeztető tényállás. A Ptk. 4.§ (4) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók, de aki maga sem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, az a másik fél felróható magatartására hivatkozhat. Utalt arra, az Országos Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség számú jogerős másodfokú határozatában is kimondta, a munkatársai jogszerűen birtokolják a vízművet és az egerfarmosi elosztóhálózatot...".

Mellékelte a hivatkozott, 2011. május 10-én kelt határozatot. A határozattal a Vízügyi Főfelügyelőség helybenhagyta az Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség felperest községi vízmű területén vízjogi üzemeltetési engedély nélkül

gyakorolt vízhasználattal felhagyására kötelező számú határozatát. A határozat indokolása szerint helytálló a azon álláspontja, miszerint a települési önkormányzatok maguk dönthetik el azt, a kötelező ivóvíz-ellátási feladataikat milyen eszközzel és hogyan látják el, azonban ez nem nélkülözheti a vízilétesítmények használatára vonatkozó vízjogi üzemeltetési engedély jogszerű megszerzését.

Alperes válasziratában azt emelte ki, a birtokbavétel és használat jogszerűsége tárgyában jelenleg is eljárás van folyamatban a Választottbíróság Vb.10.248. számon hozott közbenső ítéletével szemben a megyei Bíróság előtt. Felperes jogellenes magatartását az általa hivatkozott határozat is igazolja. Felperes tehát az általa már említett okokból jogszerűen nem alapíthat igényt a birtokából jogellenesen kizárt féllel szemben.

2011. szeptember 15-én benyújtotta az Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, mint első fokú hatóság 2011. augusztus 29-én kelt, a jogerős számú határozat végrehajtását elrendelő, felperessel szemben eljárási bírságot kiszabó határozatát. A végzés indokolása szerint a felperes a községi vízmű területén a vízjogi üzemeltetési engedély nélkül gyakorolt vízhasználattal nem hagyott fel, a jogszerű állapot helyreállítása érdekében köteles lehetővé tenni, hogy az alperes a 2110-2/2009. számú határozattal módosított számú vízjogi üzemeltetési engedélynek megfelelően elláthassa üzemeltetői feladatait.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozott.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 28.§ (1) bekezdése értelmében üzemeltetési engedély szükséges a vízilétesítmények használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz.

A Ptk. 4.§ (1) bekezdése szerint a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.

A (4) bekezdése értelmében, szigorúbb törvényi követelmények hiányában az adott helyzetben általában elvárható módon kell eljárni. Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. Aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a másik fél felróható magatartására hivatkozhat.

A Ptk. 361.§ (1) bekezdése kimondja, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

Felperes díjkövetelését azon tényre alapította, alperes község vízellátását 2010. július 1-jétől az általa előállított ivóvízzel látja el, anélkül, hogy a költségeket viselné, ezzel pedig a terhére jogalap nélkül gazdagodik.

Az elsőfokú bíróság pedig ezt az álláspontot magáévá téve állapította meg közbenső ítéletével alperes jogalap nélküli gazdagodásának jogalapja fennálltát.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint azonban a jogvita elbírálása szempontjából nem volt figyelmen kívül hagyható az a körülmény, alperes a vízművek (kutak) tulajdonosai, és önkormányzataival fennállt üzemeltetési szerződés alapján további üzemeltetési szerződést kötött önkormányzatával is a vízellátásra, s 2014. december 14-ig jogerős vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezik a perbeli vízművek tekintetében.

Kétségtelen, hogy ez idő szerint és önkormányzatával üzemeltetési szerződése felperesnek van, felperes azonban 2010. július 1-jén vízjogi engedély nélkül, és úgy vette birtokba a kutakat, biztosította volna alperes számára üzemeltetői feladatainak ellátását, jogerős vízjogi engedélye és községgel fennálló üzemeltetési szerződése alapján a kutakhoz „hozzáférést”, község ivóvízszükségletének ellátásához.

Ilyen tényállás mellett pedig a vízelőállítással felmerült költsége saját felróható, jogellenes magatartására visszavezethető kára, amelynek megtérítésére alperestől jogalap nélküli gazdagodás címén nem tarthat igényt.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta, s a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes fellebbezési eljárási illetékből és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5)-(6) bekezdése, 4/A.§-a alkalmazásával megállapított, az eljárás tartamával, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos mérsékelt összegű ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére.

Felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Budapest, 2011. október 7.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül:

Sárközi Veronika
bírószági ügyintéző